

הלכות קריאת שמע – ז כוונה בקריאת שמע ברכת המזון וקידוש

משנה סוטה לב, א

אלו נאמרין בכל לשון ... קרית שמע ותפלה וברכת המזון.

תוס' שם ד"ה קרית

תימה אמאי שייר הלל וקידוש של שבת וברכת הפירות וברכת המצות ... ונראה דהני נאמרים בכל לשון אפילו אינו שומע, הלכך לא דמו להני דמתניתין דנאמרין דוקא בלשונם.

שוע"ר סי' נח

י ואם עברה שעה ד' ולא קראה, שוב אינו יכול לקרותה עם ברכותיה, אבל בלא ברכותיה יכול לקרותה כל היום. **וטוב שיקראנה, כדי לקבל עליו עול מלכות שמים.**

שוע"ר סי' ס

ה בקריאת שמע צריך כוונת הלב, **שיבין מה שהוא אומר בפיו** ... כדי שיקבל מלכות שמים ... בפסוק ראשון של קריאת שמע.

שוע"ר סי' סב

ב יכול לקרותה בכל לשון, שנאמר שמע, בכל לשון שאתה שומע ... **והוא שמבין הלשון.** והוא הדין לתפלה וברכת המזון. **אבל קידוש וברכות המצות והלל, יוצא אפילו אינו מבין הלשון.**

שוע"ר סי' קפה

א ברכת המזון נאמרת בכל לשון, שנאמר וברכת את ה' וגו' בכל לשון שאתה מברך, כי לא חייבך הכתוב אלא שתברך את ה' אלהיך, ובכל לשון שאתה מכיר ... תוכל לברך. אבל אם אינו מכיר הלשון, אינו יוצא ידי חובתו. **ואפילו בלשון הקודש, שאין אני קורא בו וברכת את ה' אלקיך כיון שאינו מבין תיבות הברכה שמוציא מפיו. ואף על פי שידע למי מברך וכונתו לברך ה' בתיבות אלו ... ויש אומרים שבלשון הקודש יוצא אדם ידי חובתו, אף על פי שאינו מבין הלשון, משא"כ בשאר לשונות. ולכן הנשים ועמי הארץ יוצאים ידי חובתם בשמיעה מהמברך בזימון בלשון הקודש, וכן נוהגים, אף על פי שראוי להחמיר כסברא הראשונה.**

ב וכל זה בברכת המזון. אבל בשאר ברכות, בין ברכת הנהנין בין ברכת המצות, **ואפילו קידוש לשבת שהוא מן התורה, יש אומרים שיוצא ידי חובתו בכל לשון אפילו אינו מבין ...**

בקריאת שמע, נאמר שמע בכל לשון שאתה שומע, כלומר מבין, אבל אם אינו מבין הלשון, **אפילו הוא לשון הקודש לא יוצא ידי חובתו, אא"כ הבין ונתכוין בפסוק ראשון, שעד כאן מצות כוונה...**

ויש אומרים שכל הברכות הן כברכת המזון לענין זה שאינו יוצא ידי חובתו כשאינו מבין הלשון, לפי סברא האחרונה בשאר לשונות, ולפי סברא הראשונה אפילו בלשון הקודש, שכל מה שתקנו חכמים תקנו כעין של תורה, וכמו שבברכת המזון אין אני קורא בו וברכת את ה' כשאינו מבין תיבות הברכה ... הוא הדין בשאר ברכות לא יצא ידי חובת הברכה ... **ולענין הלכה ספק ברכות להקל בדיעבד.** אבל לכתחילה צריך ליזהר מאד בכונת הברכה, ובפרט בברכת המזון, כיון שיש אומרים שאפילו בדיעבד לא יצא.

הערות בשוה"ג שם

הנה בטור וש"ע סי' קצג ס"א כתוב אם אינו מבין אינו יוצא בשמיעה, וכן הלבוש שם ס"א מחלק בהדיא בין המברך ובין השומע, ואחריו נמשכו העולת תמיד שם ס"ק ב ומ"א שם ס"ק ב. אבל המעיין בגמ' מגילה יח, א יראה לעינים דאי אפשר לחלק בהכי. וכן משמע בטור סי' תרצ להדיא, וכן משמע בב"י שם בשם המגיד משנה ה"ל מגילה פ"ב ה"ד. ורמב"ן מגילה יז, א ד"ה והרב והרשב"א שם יז, ב ד"ה אבל, עיי"ש ודוק ותשכח דהכי הוא. וברא"ש והרב רבנו יונה הנ"ל כתבו בהדיא אלא צריכה לברך ברכת המזון בלשון שמבינות. וכן יש לפרש בדעת הטור וש"ע שלא דוקא שמיעה אלא אף כשמברכות בלה"ק אין יוצאות כשאין מבינות. **דלא כלבוש ועולת תמיד ומ"א הנ"ל.**

שוע"ר סי' רעא

ז ואפילו אם שומעת הקידוש מגדול, מ"מ אם אינה מבינה לשון הקודש, תאמר עמו מלה במלה.